

Književna poročila

Gledana s tega vidika, ohrani Malova knjiga pač dolgo časa svojo vrednost kot kompendij zgodovinskih podatkov o umetnosti na ozemlju naše države. Povsod bo služila kot dobrodošel pripomoček zlasti za prvo orijentacijo o marsikaterem vprašanju, čemur služi dobro tudi pregled o najvažnejši literaturi, ki je pridejan poedinim poglavjem. V tekst so se mestoma vrinile netočnosti, ki pa niso ravno bogve kako važne, a jih bo treba pri drugi izdaji popraviti. Dobro bi tudi bilo, če se izpopolni število ilustracij, ki so knjigi že danes v okras in založbi v čast. Predvsem pa imam eno željo in nasvet za drugo izdajo: narodni umetnosti mora biti odmerjeno vsekakor več prostora. Saj je prav narodna umetnost tista bogata zakladnica, v kateri se nam najboljše zreali to, kar je res našega; od nje vodi pot do spoznanja slovenskih, hrvatskih in srbskih potez tudi v «veliki umetnosti».

Vojeslav Molè.¹⁴ 2925

Silvester Škerl: Stopnice v stolpu. Založil R. L. Lipovšek v Mariboru. 1924. 65 str. Cena 10 Din.

Lirika, oblikovno lepa lirika, dobra začetniška lirika. Predvojna poezija. Pri nas ni to noben greh, ker večina slovenskih umetnikov je šla mimo dogodkov in teženj zadnjih let; v sterilnosti naše književne produkcije moramo biti zadovoljni, če dobimo v roke dela, ki kažejo mladostno iskrenost in voljo do boljšega snovanja v prihodnost. Človek bi si seveda želel, da bi bili naši mladi in stari poeti oboroženi z večjo mero avtokritike, kaj smejo ob svojem času spraviti v javnost in kaj bi bilo bolje, da obdržijo zase doma. Jaz bi na Škerlovem mestu črtal vsaj četrtnino pesmi, zbirka bi pokazala zrelejše lice, tiste poetske stilizacije kakor «Pesem moje matere», «Opoldne», «Moja jutra», «Ramazan», «Sprememba», «Najtišja» in še katere bi po takšnem zrešetanju v zbirki bolje ohranile svoj prostor. Tudi bi si pomišljal determinirati Rožnike s tako brezbarvnimi atributi kakor «ljubi», pokaditi svojemu dekletu — če mu že moram kaditi — s takšnim že davno nevonjavim kadilom, kakor je «daljav kraljica», in imenovati nebo čisto po črnosuknjiško «plačilo naše». Kajti Škerl zadene včasih primere, ki te vse drugače zgrabijo: «Iz maternice teme je stopal počasi v svobodo dan». «Pesem o tišini» bi nekaj pomenila, če bi ne bilo avtorju več do ornamentike in artističnega razvlačevanja nego do koncentracije misli. Zato bi pa v verze «Slovo od ladje» spravil nekaj več pesniškega vzleta in ognja. Z Bogom bi se morali še vse elementarnejše srečati nego s kopico zastarelih nagovorov, vpraševanj in pričakovanj na prihodnja srečanja. («Sam svojega Boga sem srečal».) In sploh ne vem, zakaj se naši poeti zadovoljujejo še vedno samo z večnim ponavljanjem motivov, ki jih obdelujejo do sitosti že nad sto let, namesto da bi zagrabili s polno roko v zaklenjeno omaro, kjer jih čaka še neobdelano gradivo. Od Škerla, ki je mlad in dorašča sredi boja proti zastarelim sporočenostim, bi n. pr. že lahko zahteval, da dobi na «Praznik v velemestu», stisnjen med štirimilijonsko maso ljudi, še kakšno drugo misel, ne baš na «njo», kako se «ji» godi. Saj vemo, da smo pod kožo vsi krvavi in zaljubljeni, pa povejmo ljudem končno že kaj novega. To ni obsodba, to je samo priporočilo na pot, vredno kakor vsako priporočilo: držiš se ga in je dobro, ne držiš se ga in je zopet po drugi melodiji dobro. Na vsak način pa je po svetu še mnogo več reči, ki jih je javnost bolj potrebna zvedeti nego rožnate sanjice in druge osebne zadevice našega ljubega bližnjika, ustvarjajočega poedinca. Navzlic vsemu: kdor se hoče prepričati še enkrat, da je slovenščina res lep jezik, muziki soroden jezik, in kdor ima rad knjigo v čedni opremi, ne pojde mimo Škerlove zbirke. Nazadnje noče biti več nego par stopnic v stolpu, skozi katerega se čuvstven človek iz teme dviguje v svetlobo razgledov.

Kocjan.